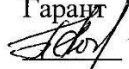


Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин
(№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант
 Л. Л. Носач
« 31 » серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародна економічна діяльність України
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальності: 292 «Міжнародні економічні відносини»

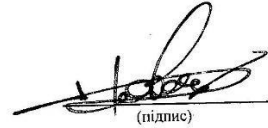
Освітні програми: Міжнародна економіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Ревенко Д. С., д.е.н., доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)


(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

Протокол № 2 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.е.н., проф.
(науковий ступінь та вчене звання)


(підпис)

І. О. Давидова
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студ. ради в'їхав
(підпис)

Д.С. Ревенко
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Ревенко Даніїл Сергійович, доктор економічних науки, доцент. З 2008 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- економіка підприємства;
- проєктний аналіз;
- міжнародна економічна діяльність України;
- світова економіка.

Напрями наукових досліджень: моделювання системних характеристик соціально-економічних систем, моделювання інноваційного розвитку соціально-економічних систем, економічна безпека підприємства.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 7 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредити ЄКТС (150 годин), у тому числі аудиторних – 64 годин, самостійної роботи здобувачів – 86 години.

Форми здобуття освіти

Денна/заочна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – модульний контроль, іспит.

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – статистика, мікроекономіка, макроекономіка.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Теорія і практика міжнародної торгівлі, Міжнародна інвестиційна діяльність, Міжнародна економіка.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» є формування знань про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості міжнародної економічної діяльності України, а також практичних навичок щодо здійснення комерційних, інвестиційних та фінансових операцій у міжнародній сфері.

Завдання

Вивчення теоретичних засад міжнародної економічної діяльності, ознайомлення з основними формами міжнародного торговельного та інвестиційного співробітництва в Україні, їх особливостями на сучасному етапі; поглиблення знань сутності та завдань регулювання міжнародної

економічної діяльності України; розкриття механізму співробітництва в умовах розвитку сучасних процесів та участі в них України; набуття навичок здійснювати зовнішньоекономічні операції.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

Загальні компетентності:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність навчатися та бути сучаснонавченим.
- Здатність приймати ефективні управлінські рішення для досягнення поставленої мети щодо забезпечення сталого розвитку, бути критичним та самокритичним.
- Здатність здійснювати аналіз і систематизацію інформації щодо стану і перспектив розвитку на національному та міжнародному рівнях.

Спеціальні компетентності:

- Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.
- Здатність брати участь у ділових міжнародних організаційно-правових відносинах, обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях
- Здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових матеріалів.
- Здатність виокремлювати закономірності та характерні ознаки світогосподарського розвитку й особливості реалізації економічної політики.
- Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.
- Здатність застосовувати базові знання, аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.
- Здатність відтворювати теоретичні знання щодо функціонування міжнародних економічних відносин.
- Здатність визначати й оцінювати прояви економічної глобалізації та дисбаланси глобального розвитку.
- Здатність здійснювати економічний, стратегічний аналіз та оцінку зовнішньоекономічної діяльності підприємств та держав в цілому.
- Здатність розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- Здатність здійснювати аналіз міжнародної економіки як системного комплексу взаємовідносин суб'єктів та процесів регіоналізації світогосподарських зв'язків із використанням сучасних інформаційних технологій.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- Ідентифікувати, обговорювати та бути учасником ділових міжнародних організаційно-правових відносин, обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЄВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях;

- Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції світогосподарського розвитку; визначати механізми й інструменти реалізації економічної політики.

Володіти базовими категоріями, новітніми теоріями, концепціями, технологіями та методами у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, зокрема: міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

- Здатність пояснювати основні причини та наслідки глобалізації світової економіки, обґрунтовувати головні причини участі держави у глобалізаційному процесі.

- Здатність визначати ризики давати оцінку міжнародним інвестиційним проектам, демонструвати механізм інвестиційної діяльності на міжнародному ринку.

- Здатність виявляти особливості регулювання міжнародної інвестиційної діяльності на національному та міжнародному рівнях, системи методів, що застосовується, також досліджувати інвестиційну позицію України.

- Здатність визначати стан і тенденції розвитку інтеграційних процесів економічні ефекти, що виникають у результаті міжнародної економічної інтеграції, аналізувати та оцінювати економічне, політико- правове, суспільно-культурне середовище країн, що виступають учасниками міжнародної інтеграції.

4.Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Суть і особливості міжнародної економічної діяльності.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Суть міжнародної економічної діяльності. Основні визначення. Роль міжнародної економічної діяльності для національного господарства. Факторні передумови міжнародної економічної діяльності України. Поняття відкритої економіки. Світове господарство та міжнародний ринок.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3-5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Рівні міжнародної економічної діяльності України. Законодавча регламентація діяльності суб'єктів міжнародної економічної діяльності в державі. Мікроекономічний рівень. Макроекономічний рівень суб'єктності в перехідній економіці. Між- або наддержавний рівень.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 3. Експорт і імпорт товарів.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Торгівля товарами в системі міжнародної економічної діяльності. Спеціалізація як фактор національного розвитку. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. Геостратегічна специфіка національної участі в міжнародній торгівлі. Міжнародна купівля-продаж товарів. Експортна діяльність в макро- та мікроекономічному вимірах. Структура експорту. Нарощування експортного потенціалу як фактор економічного розвитку та структурної реформи. Імпортна політика: загальні цілі та актуальні проблеми України. Структура імпорту. Основні напрями оптимізації імпорту в Україні. Прямі та опосередковані експортно-імпортні операції.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Поняття міжнародної торгівлі послугами. Види міжнародних послуг та їх класифікація. Міжнародний ринок послуг. Особливості становлення ринку послуг у відкритій економіці України. Зовнішня торгівля України послугами з регіонами світу. Страхові послуги в міжнародній економічній діяльності. Поняття міжнародних технологічних послуг. Україна в системі міжнародних транспортних комунікацій. Україна в міжнародних туристичних операціях: національна специфіка та завдання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 5. Міжнародні інвестиції, валютно-кредитні відносини України.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу. Інвестиційні інтереси — рушійна сила руху капіталів. Трансформаційна специфіка національної участі в міжнародних ринках капіталів. Надходження ПІІ до України за галузями. Специфічні форми підприємницької транснаціоналізації за умов ринкових перетворень. Наслідки господарсько-інвестиційної діяльності ТНК. Обмеження монополізації. Міжнародні валютно-фінансові інструменти в моделі відкритої економіки. Ризики макроекономічної дестабілізації через відкритість фінансово-монетарної та інвестиційної сфери. Ситуація із зовнішньою заборгованістю України.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5-8 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Поняття міжнародної міграції робочої сили: міграція в долі українського та інших народів. Класифікація складових, факторів та видів міжнародної міграції. Неекономічні фактори міграції. Економічні фактори міграції. Аналіз наслідків міграції на ринку праці.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5-8 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю. Оформлення матеріалів семінарських робіт.

Модуль 2.

Змістовний модуль 2.

Тема 7. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Міжнародний рух технологій: предмет та сучасні тенденції. Інструменти науково-технічного регулювання у відкритій економіці. Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва. Макроекономічна політика України в контексті сучасного НТП. Стандартизація як фактор та умова міжнародного співробітництва.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5-8 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки. Моделі відкритої економічної політики. Напрями підвищення конкурентоспроможності української економіки. Традиційні засоби підтримки національного товаровиробника у сфері міжнародної торгівлі: тарифно-нетарифне регулювання. Застосування митного тарифу: міжнародна практика та транзитивні реалії. Застосування нетарифних інструментів та інтереси України. Добровільні обмеження експорту в контексті антиімпортної політики. Оптимізація податкової системи.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-9 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 9. Особливості міжнародної економічної діяльності України.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Традиційні засоби підтримки національного товаровиробника у сфері міжнародної торгівлі: тарифно-нетарифне регулювання. Застосування митного тарифу: міжнародна практика та транзитивні реалії.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-9 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 10. Міжнародні комерційні операції.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Поняття та форми товарообмінних операцій. Значущість товарообмінних операцій для України. Зобов'язання щодо взаємної закупівлі товарів. Бартерні операції (бартерні угоди, бартер). Торгові компенсаційні операції. Компенсаційні угоди. Авансові закупки. Викуп застарілої продукції. Операції з давальницькою сировиною. Промислові компенсаційні операції (операції «бай-бек», угоди про «розподіл продукції», «експлуатаційну компенсацію», договори цесії).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-9 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 11. Україна у світових інтеграційних і глобалізаційних процесах.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Інтеграційно-дезінтеграційні контрверсії СНД: на шляху від «розлучення» до співіснування. Режими співробітництва з країнами СНД. Проблема участі України в Митному союзі держав СНД: оцінка доцільності. Завдання та умови європейської інтеграції України. Розвиток торговельно-економічних зв'язків з країнами Європи. Правові засади співробітництва України з ЄС. Україна в системі євро регіонів. Чорноморське економічне співробітництво: сутність проекту. Практичні цілі міжнародного співробітництва в контексті системного аналізу. Сутність та особливості процесів інтернаціоналізації: українська специфіка. Сучасна національна геоекономічна модель: складові елементи та функціональні риси. Глобалізація та регіоналізація — форми соціально-економічної інтернаціоналізації. Задачі та умови європейської інтеграції України. Розвиток торговельно-економічних зв'язків з країнами Європи. Режими співробітництва з країнами СНД.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-9 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Виконання контрольної роботи (РК), передбаченої навчальним планом – тема відповідно до варіанту.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), письмовий модульний контроль (тестування за розділами курсу), підсумковий контроль у вигляді захисту індивідуального завдання (РК) та семестровий контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Виконання і захист практичних робіт	0...4	5	0...20
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Виконання і захист практичних робіт	0...4	5	0...20
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання і захист РГР (РР, РК)	0...10	1	0...10
<i>За семестр</i>			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань і однієї практичної задачі. Максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання – 30 балів, за практичне – 40.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи та домашні завдання. Вміти самостійно давати характеристику капіталу підприємства, трудовим ресурсам, витратам, рентабельності.

Добре (75-89) – твердо мати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі лабораторні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах.

Відмінно (90-100) – здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_0A_Mizhnarodna1.pdf

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/>

11. Рекомендована література

Базова

1. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2013. – 948 с.

2. Багрова І. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посібн./ І. В. Багрова О. О. Гетьман, В. Є. Власюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 384 с.

3. Кухарська Н. О. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / Н. О. Кухарська, С. К. Харічков. – Харків : Одісей, 2011. – 456 с.

Допоміжна

1. Грошово-кредитна політика в Україні / В. С. Стельмах, Н. І.Гребенюк, А. О. Єпіфанов, В. І. Міщенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, КОО, 2008. – 421 с.

2. Киреев А. Международная экономика. В 2-х ч. Ч.1. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства : учебное пособие для вузов / А. Киреев. – М. : Международные отношения, 2007. –

416 с.

3. Козак Ю. Г. Міжнародні стратегії економічного розвитку : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Ю. І. Єхануров, В. В. Ковалевський. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 353 с.

4. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна інвестиційна діяльність : підручник / Д.Г. Лук'яненко – К. : КНЕУ, 2008. – 367 с.

5. Марушевський Г. Стратегія соціально-економічних перетворень / Г.Марушевський // Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2011 : монографія / за ред. О. С. Власюка. – К. : НІСД , 2011. – 576 с.

6. Матвєєв М. Е. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник / М. Е. Матвєєв, І. І. Дідович. – К. : “Видавничий дім Професіонал”, 2013. – 192 с.

7. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Ю. В. Макогон, Д.Г. Лук'яненко та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 672 с.